

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Brno

Inspekční zpráva

**Speciální mateřská škola a Pomocná škola pro děti s více vadami
ELPIS, Brno, Koperníkova 2/4**

Koperníkova 2/4, 615 00 Brno

Identifikátor školy: 600 024 997

Zřizovatel: MŠMT, Karmelitská 7, 118 12 Praha 1 - Malá Strana

Školský úřad Brno, Křižová 22, 603 00 Brno

Termín konání inspekce: 10. - 13. října 2000

Čj.	122 437/00-111 35
Signatura	kl2zu201

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Speciální škola poskytuje v tomto školním roce vzdělávání 76 žákům s vícečetným postižením kombinovaným mentální retardací. Sdružuje mateřskou školu, pomocnou školu, školní družinu a internát. Pomocná škola není plně organizovaná, nemá třídy vyššího a pracovního stupně. Součástí školy je i školní jídelna.

Škola je příspěvkovou organizací, jejím zřizovatelem je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Škola má dvě pracoviště. Na ulici Koperníkova 2/4, kde sídlí ředitelství, a odloučené pracoviště na ulici Fr. Skaunicové 17. Prostory odloučeného pracoviště byly nově zřízeny od září letošního školního roku.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Třídy mateřské školy

Mateřská škola zabezpečuje ve dvou třídách výchovně vzdělávací činnost pro 12 dětí předškolního věku. Děti jsou rozděleny do tříd podle typu a rozsahu postižení. V odpoledních hodinách jsou děti obou tříd vzhledem k nízkému počtu sloučeny.

Plánování výchovně vzdělávací práce vychází z odborných vyšetření dětí a z výsledků pozorování jejich projevů v průběhu prvního měsíce pobytu v MŠ (tzv. diagnostický měsíc). Individuální plány vytvářené vždy na tři měsíce jsou u některých dětí stavěny po výchovných složkách, u jiných jako výčet aktivit. Záměry a cíle v nich nejsou jasně formulované, často chybí i jasná strategie pro práci s dítětem. Kladou větší důraz na splnění činnosti než na promyšlené a systematické rozvíjení individuálních schopností každého dítěte. Plány individuální logopedické péče jsou zpracovány kvalitně a přehledně, vycházejí ze znalostí konkrétního dítěte.

Podmínky výchovně vzdělávací činnosti v dopoledním provozu jsou personálně zabezpečeny dvěma učitelkami, jedna je plně kvalifikovaná, druhá má pouze pedagogickou způsobilost bez speciálně pedagogické odbornosti. Kvalifikovaná učitelka pracuje na zkrácený úvazek (4 dny v týdnu), pátý den s dětmi pracuje ředitelka školy, speciální pedagog. Individuální péči (logopedickou, pohybovou a relaxační) provádí v požadovaném rozsahu speciální pedagog bez odbornosti logopeda, ale s dlouholetou praxí ve výchovně vzdělávací činnosti s mentálně postiženými dětmi předškolního věku. Jedna pomocná vychovatelka vykonává v dopoledních hodinách pro obě třídy pomocné práce. V odpoledních hodinách přebírá kompetence učitelky mateřské školy, včetně převádění dětí do internátu. Organizace služeb pedagogů mateřské školy není dostatečně promyšlená a efektivní, jak z hlediska provozu, tak kvality výchovně vzdělávací činnosti. Mateřská škola má pro svou činnost k dispozici dvě útulné, prostorné třídy, relaxační místnost (snoozelen) a pracovnu pro individuální péči. Učitelky mohou využívat i další prostory (jídelnu, tělocvičnu a školní zahradu). Vybavení tříd nábytkem je vhodné, výběr hraček a pomůcek sice odpovídá potřebám zařazených dětí, jejich množství i sortiment je však (zejména pro spontánní činnosti a pohybovou stimulaci) poměrně malý.

V **organizaci** výchovně vzdělávací práce učitelky upřednostňovaly řízené činnosti dětí na úkor spontánních aktivit. Zaměřovaly se více na zapojování dětí do práce s celou skupinou a splnění plánované činnosti než na individuální navozování aktivit a využívání speciálních přístupů. Stanovený režim dne respektoval biorytmus a umožňoval organizovat práci podle potřeb a aktuálního stavu dětí. Zvolené **metody a formy** práce však neodpovídaly potřebám dětí. Mnohdy směřovaly více k plnění úkolů výchovných složek, než ke stimulaci jednotlivých

děti a jejich osobnostnímu rozvoji. Pokud však dítě odmítalo plnit zadaný úkol, učitelky to dokázaly respektovat a umožnily mu vybrat si jinou činnost, někdy se však stalo, že přehlédly zvýšenou únavu dítěte a s tím spojenou schopnost koncentrace. Relaxační místnost (snoozelen) nevyužívaly učitelky promyšleně a účelně. Pěstování zdvořilostních a hygienických návyků věnovaly velkou pozornost. Dobře a důsledně podporovaly samostatnost dětí v sebeobsluze a při stolování. Logopedka mateřské školy pracovala v průběhu dne s dětmi individuálně i skupinově. Individuální práce byla zaměřena na rozvoj dětí po stránce řečové a psychomotorické. Výběh metod vycházel z úrovně každého dítěte a specifických zvláštností.

V průběhu všech činností učitelky děti **motivovaly** a **hodnotily**. Poskytovaly jim dobrou zpětnou vazbu o úspěších a neúspěších. K řízeným činnostem je získávaly převážně nenásilně, především vnější motivací. Svým laskavým a vstřícným přístupem učitelky vytvářely příjemnou atmosféru ve třídách, která stimulovala děti k verbálním projevům i neverbálním kontaktům s ostatními dětmi i s dospělými. Její pozitivní působení se promítalo i v celkově pěkném chování a projevech dětí. Negativní projevy související s postižením dětí dokázaly učitelky taktně korigovat. **Komunikaci** dětí rozvíjely v návaznosti na individuální péči a dosahovaly dobrých výsledků.

Plánování, podmínky, organizace, využívané metody a formy výchovně vzdělávací práce mateřské školy i motivace dětí jsou hodnoceny jako průměrné. V oblasti komunikace, interakce a hodnocení dětí je výchovně vzdělávací činnost hodnocena jako velmi dobrá.

Celkově je úroveň výchovně vzdělávací činnosti mateřské školy hodnocena jako průměrná.

Pomocná škola a přípravný stupeň pomocné školy

V šesti třídách pomocné školy jsou žáci vzděláváni podle programu pomocné školy č.j. 24035/97-22. V ostatních sedmi třídách probíhá výuka individuálně a vychází z projektu MŠMT "Vzdělávání dětí a mládeže s těžkým mentálním postižením v rehabilitačních třídách pomocné školy" ze dne 10. 8. 1998 č.j. 14952/98-24. Tento projekt byl školou ověřován a v minulém školním roce vyhodnocen. V současné době se jeho schválení projednává na ministerstvu školství.

Výuka ve škole probíhá podle schválených učebních plánů, týdenní hodinová dotace jednotlivých předmětů je v souladu s učebním **plánem**. Žáci jsou vzděláváni na základě individuálních výchovně vzdělávacích plánů. Základem při jejich zpracování je celkový zdravotní stav žáků, vstupní znalosti a dovednosti. Učitelky s individuálními plány operativně pracují, pravidelně je vyhodnocují a hledají možnosti pro další stimulaci a motivaci žáků. Všichni vyučující byli na výuku dobře připraveni.

Personální **podmínky** jsou z hlediska dosaženého vzdělání pedagogů dobré. S výjimkou jedné učitelky, která má vysokoškolskou kvalifikaci nepedagogického směru a v současné době studuje speciální pedagogiku, splňují všichni vyučující předepsanou odbornou a pedagogickou způsobilost. Tato skutečnost se pozitivně promítala do kvality výchovně vzdělávacího procesu, stejně jako souběžné působení dalšího pedagoga - vychovatele. Z vychovatelů jich pět nemá požadovanou pedagogickou a speciálně pedagogickou kvalifikaci, šest nemá speciálně pedagogickou odbornost. Tento nedostatek v kvalifikaci je kompenzován vysokým nasazením a zaujetím pedagogů pro práci s žáky. Prostorové podmínky kmenových tříd na pracovišti Koperníkova nejsou ideální zejména tam, kde je zařazen imobilní žák. Možnosti volného pohybu i přístupu k těmto žákům jsou pro nedostatek místa omezené. Navíc jsou dvě třídy průchozí. Na odloučeném pracovišti školy v budově na ulici F. Skaunicové mají třídy dostatek prostoru pro bezpečný pohyb žáků s motorickými problémy a na vozíčkách. Zatímco areál na Koperníkově ulici je bezbariérový, budova odloučeného pracoviště nemá bezbariérový přístup dobudován. U některých tříd

v obou budovách školy je další prostor pro individuální práci s žáky popř. jejich relaxaci. Z hlediska materiálně technického zabezpečení chybělo více manipulačních, kompenzačních a didaktických pomůcek, stejně jako rytmické nástroje a magnetofony. V jedné třídě neodpovídal počet slabikářů počtu žáků. Tyto skutečnosti učitelky kompenzovaly využitím přírodních materiálů a reálných předmětů, stejně jako pracovních listů a pomůcek, které si samy zhotovují, případně kopírují. Třídy i všechny ostatní prostory školy, které byly v průběhu inspekce žáky využívány (jídelny, tělocvičny, rehabilitační pracovny), jsou vybaveny účelným a vkusným nábytkem. Výzdoba celé školy dětskými pracemi, pořádek a čistota umocňují příznivý estetický dojem. **Psychohygienické zásady** byly ve vyučování dodržovány příkladným způsobem. Všechny vyučující citlivě reagovaly na rychlou unavitelnost žáků, jejich emoční nevyrovnanost a odlišné fyzické i psychické potřeby. Také důsledně dbaly na dodržování jejich životosprávy. Jako problematické se jeví hygienické zázemí tříd, kde není k dispozici tekoucí voda pro základní hygienu žáků.

Z hlediska **organizace** probíhá výuka dle stanoveného rozvrhu ve dvou blocích oddělených půlhodinovou přestávkou. Ve všech sledovaných hodinách uplatňovali vyučující vhodné **metody a formy** práce. Úkoly dětem zadávali individuálně podle jejich subjektivních možností a předpokladů. Ve třídách přípravného stupně rozvíjeli především smyslové vnímání, pozornost, myšlení, řeč, vizuomotoriku a prostorovou orientaci. Ve třídách pomocné školy soustředili pozornost na rozvíjení rozumových schopností, vytváření dovedností a návyků nezbytných pro osvojování základů čtení, psaní a počtů, stejně jako zlepšování pracovních dovedností, jemné i hrubé motoriky. Starší žáci byli cíleně vedeni k uplatňování praktických dovedností při činnostech na školní zahradě (hrabání a úklid spadaneho listí), úklidu pracovních míst po výtvarné a pracovní výchově, udržování pořádku v umývárně i při stolování. Ve třídách pomocné školy, kde výuka vychází z programu tzv. rehabilitačních tříd byla zaměřena pozornost na rozumovou a smyslovou výchovu. V těchto třídách byla organizace výuky stejná, ale v samotném průběhu se lišila vzhledem ke stupni postižení zařazených žáků. Byla vedena převážně individualizovanou formou s každým žákem samostatně, přičemž zbývající skupinu žáků zaměstnával vychovatel. V průběhu vyučování si také některé žáky odváděla rehabilitační pracovnice na cvičení. Používané **metody** a přístupy vycházely z možností žáků, jejich schopnosti dorozumívání a koncentrace. Pomoc pedagogů při hygieně a sebeobslužných úkonech žáků byla samozřejmostí. **Atmosféra** ve třídách byla v průběhu hospitací klidná a srdečná. Pedagogové se snažili eliminovat veškeré rušivé podněty iniciující afektivní nebo agresivní projevy některých žáků. Ve všech třídách se pedagogové snažili žáky získávat pro činnosti průběžnou **motivací**, neustálým oceňováním jejich výkonů, povzbuzováním i fyzickým kontaktem (pohlazením, obejmutím apod.). Hlasové projevy vyučujících byly tlumené a zklidňující, pokyny směrem k žákům jednoduché a konkrétní. Každý pokyn pedagogové trpělivě opakovali a důsledně se snažili, aby žáci zadané úkoly zvládali. Žáci měli k pedagogům důvěru, nebránili se dotyku, dávali najevo svoji přichylnost. V komunikaci s neslyšícím a nedoslýchavým chlapcem byla vhodně používána znaková řeč.

Plánování výchovně vzdělávací činnosti je promyšlené a cílevědomé. Jeho celková úroveň je velmi dobrá, stejně jako úroveň psychohygienických a personálních podmínek. Uplatňované metody a formy práce umožňovaly efektivně rozvíjet osobnostní předpoklady, dovednosti a kompetence žáků. Proto je úroveň této oblasti hodnocena jako spíše nadprůměrná. Podmínky materiálně technické a prostorové jsou hodnoceny jako průměrné.

Celkově je vzdělávání v pomocné škole hodnoceno na velmi dobré úrovni.

Školní družina

Ve škole je jedno oddělení školní družiny, kam dochází v odpoledních hodinách osm žáků. Hlavní úkoly a program činností školní družiny stejně jako základní pravidla pro její provoz stanovilo vedení školy jasně a podrobně v základních dokumentech školy (plán, organizační řád, vnitřní řád). Konkrétní odpočinkovou, rekreační a zájmovou činnost vychovatelky plánují formou měsíčních **plánů** a denních příprav. Dbají na jejich pestrost a denně zaznamenávají průběh a důvody případných změn. Úroveň plánování je velmi dobrá.

S žáky pracují vychovatelka a pomocná vychovatelka. Pro činnost školní družiny využívají školní jídelnu. Ta svým prostorem, materiálním vybavením a celkovou estetickou úrovní vytváří pouze vyhovující **podmínky** pro výchovně vzdělávací činnost s dalším negativním dopadem na podmínky psychohygienické. Dva velké stoly, které zabírají téměř celou jídelnu, neumožňují činnosti dětí v prostoru, není zde ani vhodné místo pro jejich relaxaci a pohybovou stimulaci. Převážná většina nabízených činností probíhala při hospitacích u stolečku. Způsoby práce se víceméně nelišily od práce školní. **Motivace** pro činnosti byla minimální, i když se vychovatelky k žákům chovaly vstřícně a neustále je povzbuzovaly a chválily. Velmi dobře dokázaly zvládat a řešit negativní projevy, které se v důsledku postižení u některých žáků objevovaly. Pěknou atmosférou a podporou dětí vytvářely vychovatelky příležitosti pro **komunikaci**, kterých žáci přirozeně a rádi využívali. Podle svých schopností byli ochotni vyprávět svoje zážitky a navazovat sociální kontakty se spolužáky i s dospělými. V sebeobsluze a pěstování správných návyků při stolování, které měly s ohledem na schopnosti žáků velmi dobrou úroveň, bylo zřejmé důsledné vedení vychovatelkami.

Výchovně vzdělávací činnost školní družiny je velmi dobře plánována. Pro její realizaci však škola vytvořila jen celkově průměrné podmínky (prostorové a materiální podmínky jsou pouze vyhovující). Tyto podmínky negativně ovlivňují úroveň organizace, metod a forem práce, která je také průměrná, stejně jako motivace žáků pro činnosti. Hodnocení žáků, jejich komunikace a interakce navzájem i s dospělými měla vzhledem k postižení velmi dobrou úroveň.

Celkově je výchovně vzdělávací činnost školní družiny hodnocena jako průměrná.

Internát školy

Součástí školy je internát s týdenním pobytem pro třicet pět dětí. Je umístěn ve dvou budovách na Koperníkově ulici. Výchozím dokumentem pro činnost internátu je roční **plán** práce internátu a školní družiny pro školní rok 2000/2001. Obsahuje náměty zájmové činnosti pro každé roční období. Vychovatelé zpracovávají měsíční a týdenní plány práce, průběh dne zaznamenávají do přehledů výchovně vzdělávací práce výchovných skupin. Bezprostřední příprava denních činností vychází z invence každého vychovatele, je vždy orientována na konkrétní výchovnou skupinu.

Organizace provozu je vedle vnitřního řádu podrobně rozpracována v dokumentu "Organizační zabezpečení dne na pracovišti Koperníkova". Noční služby zajišťuje na každé budově jeden pomocný vychovatel a jedna ze dvou zdravotních sester. O průběhu noční služby vedou záznamy, které jsou k dispozici denním vychovatelům. Zdravotní sestry jsou zodpovědné za evidenci a podávání léků. Dva vychovatelé nemají speciálně pedagogickou odbornost, ostatní mají odpovídající vzdělání.

Prostory internátu jsou na vysoké estetické úrovni, barevné ladění je přizpůsobené dětem a jejich potřebě orientace. Ložnice jsou vybaveny účelným nábytkem zohledňujícím sníženou mobilitu a bezpečnost dětí. Toto kritérium však nesplňují koupelny internátu. Ty jsou z hlediska náročnosti hygienické péče o děti s více vadami po stránce prostorové a materiálně

technické méně vyhovující, stejně jako počet toalet v budově s vyšším počtem ubytovaných dětí. Složení výchovných skupin kopíruje složení tříd. Mimoškolní činnosti probíhají převážně v kmenových třídách. Tam mají děti k dispozici stejné hračky a pomůcky jako při školní práci, čímž je celkově snížena podnětnost prostředí. K odpolednímu odpočinku nejsou využívány ložnice, ale děti se ukládají na molitany a žíněnky do tříd. Tím se ztěžuje orientace ve vytváření jejich životních stereotypů (v ložnici se spí, ve třídě se učí). Výchovně vzdělávací činnosti na internátu jsou negativně ovlivněny personálním zabezpečením. Pouze u dvou skupin jsou trvale dva pracovníci (jeden vychovatel a pomocný vychovatel). Takto organizovaná a personálně zabezpečená výchovně vzdělávací činnost ohrožuje bezpečnost dětí. Večerní hygiena probíhá v daných podmínkách bez větších problémů jen díky velkému osobnímu nasazení vychovatelů. V průběhu hospitační činnosti bylo zjištěno, že využívané metody nebyly nijakým způsobem specializované a zaměřené. Převažovala snaha vychovatelů zajistit bezpečnost dětí na úkor dalších výchovných úkolů. V oblasti sociálních dovedností vedli vychovatelé děti trpělivě k samostatnosti v sebeobsluze. Děti jsou v rámci svého omezení schopné postarat se o svoje osobní věci, provádět základní hygienické úkony, najíst se apod. Pochopením a empatickým přístupem vytvářeli vychovatelé pěknou a vstřícnou atmosféru, děti jim důvěřují. **Komunikace** je bezproblémová, vychovatelé akceptují omezení na straně dětí a snaží se jim maximálně vycházet vstřícně. Pravidelně na konci týdne informují rodiče dětí o průběhu pobytu, a to písemně i ústně.

Plánování činností, metody a formy práce jsou omezeny personálními a materiálně technickými podmínkami a dosahují průměrné úrovně. Motivace dětí, využívání a vytváření příležitostí ke komunikaci a interakci, stejně jako jejich kvalita jsou hodnoceny jako velmi dobré. Personální a materiálně technické podmínky jsou pouze vyhovující. Celkově je úroveň výchovně vzdělávací činnosti na internátě hodnocena jako průměrná.

Celkové hodnocení kvality výchovně vzdělávací činnosti

Individuální způsob plánování výchovně vzdělávací práce umožňuje pedagogům cíleně pracovat s každým žákem a využívat takové metody, které vedou k rozvoji žáků podle jejich schopností a možností. Využívané metody stejně jako sociální učení prolínající nenásilným způsobem celý den jsou na velmi dobré úrovni. Efektivitu práce však ovlivňují méně kvalitní materiálně technické podmínky a personální zabezpečení výchovně vzdělávacích činností.

Celková úroveň výchovně vzdělávací činnosti je hodnocena jako průměrná.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Základním dokumentem pro plánování je písemně zpracovaná koncepce školy, která postihuje pětileté časové období do roku 2002. Jde o materiál obecný, který nepostihuje konkrétní problematiku školy. Roční plán opakuje všeobecně známé cíle vzdělávání těžce postižených dětí ve výuce i v mimoškolní činnosti. Z konkrétních výchovně vzdělávacích cílů je v něm zdůrazněno zvyšování kvality výuky tělesné výchovy a spolupráce s rodiči. Nejsou uvedeny prostředky a způsoby naplňování těchto cílů. Součástí plánu je časový harmonogram pedagogických porad, plán kontrolní a hospitační činnosti, roční plán činnosti internátu a školní družiny. Pedagogové školy a rodiče byli s koncepcí školy seznámeni, mohli se k ní vyjádřit, neměli však možnost na jejím utváření spolupracovat. Vedení školy využívá měsíční a týdenní plány pouze pro práci na internátě.

Plánování školy z hlediska kvality, rozsahu a účelnosti je hodnoceno jako průměrné. Chybí větší konkretizace cílů školy, jejich návaznost a vzájemná propojenost. Vzhledem k závažnosti postižení žáků je vedením školy podceněna při vytváření koncepčních strategií školy spolupráce s partnery (pedagogy a rodiči).

Organizování

Organizace školy je písemně zachycena v organizačním řádu. Ten vymezuje základní pravidla provozu jednotlivých úseků školy i internátu. Vnitřní řád je zpracován pro každé pracoviště i internát samostatně, na každé budově je vyvěšen na nástěnce pro rodiče. V těchto dokumentech se opakují pravidla platná pro celou školu, liší se pouze ve vymezení provozních pravidel v jednotlivých budovách. Řády nejsou přehledné, dochází k duplicitě některých informací a orientace rodičů se tím stěžuje. Do užšího vedení školy patří ředitelka a její zástupkyně. Rozdělení jejich zodpovědnosti je graficky zaznamenáno v organizačním řádu. Každá z vedoucích pracovníků má zodpovědnost za některé třídy na obou pracovištích a za část provozních zaměstnanců. Zástupkyně ředitelky je navíc zodpovědná za činnost internátu na pracovišti Koperníkova přitom většinu své vyučovací povinnosti zajišťuje na odloučeném pracovišti Fr. Skaunicové. Takové rozdělení kompetencí je roztržité a nesystémové. Neumožňuje jednotné a cílené vedení při naplňování záměrů výchovně vzdělávací činnosti. Tato nesystémovost a nejednotnost se v průběhu inspekce odrazila v mnohých nedorozuměních mezi ředitelkou a její zástupkyní. Z dalších součástí školy má svoji vedoucí pouze školní kuchyně. Ostatní úseky jsou přímo řízeny ředitelkou nebo její zástupkyní. Mimo pedagogickou radu nemá škola vytvořené další poradní orgány. Rozhodovací pravomoci jsou tedy soustředěny centrálně, bez přenášení kompetencí na další pracovníky. Toto pojetí řízení se negativně projevilo v organizaci provozu internátu. Organizace školy je z hlediska provozu funkční a plynulá. Vedení školy se podařilo k 1. 9. 2000 zprovoznit nové pracoviště a již měsíc po kolaudaci slouží tyto nové prostory výchovně vzdělávací činnosti školy. V organizaci výchovně vzdělávací činnosti se z hlediska personálního zabezpečení výchovně vzdělávacích činností vyskytly závažné nedostatky. V mateřské škole není dostatečně promyšlené rozvržení přímé práce učitelek, logopedky a pomocné vychovatelky. Jedná se zde o souběžné působení všech tří pedagogů a pomocné vychovatelky zejména v ranních hodinách, kdy většina dětí přichází do mateřské školy později a v době odpočinku, kdy děti ubývá. Přitom odpolední provoz mateřské školy děti zabezpečuje samostatně pomocná vychovatelka, která tuto kompetenci nemá, což je v rozporu s platnými právními normami. Organizace výchovně vzdělávacích činností na internátě je z hlediska personálního zabezpečení nevyhovující. Pouze u dvou ze sedmi výchovných skupin zajišťují výchovné činnosti dva pracovníci - jeden vychovatel a jeden pomocný vychovatel. Ke třetí skupině přichází pomocný vychovatel až v 16 hodin odpoledne. S ostatními skupinami pracuje vždy jen jeden vychovatel. I přes skutečnost, že ve výchovných skupinách jsou zařazeny děti s více vadami, mnozí z nich s těžkými poruchami mobility, chování, epilepsií atd., spoléhá vedení školy na vzájemnou výpomoc vychovatelů různých skupin. Zmíněná organizace výchovně vzdělávacích činností na internátě je v rozporu s platnými právními normami. Škola dále zaměstnává 4 zdravotnice. Dvě zabezpečují spolu s pomocnými vychovateli noční služby a dvě pracují jako fyzioterapeutky. V průběhu dne zajišťují individuální nebo skupinovou rehabilitaci s dětmi podle předem stanoveného rozvrhu. S dětmi pracují na základě lékařského vyšetření. Jejich mzdy (i když služby jimi poskytované spadají do zdravotnické péče) jsou hrazeny ze mzdových prostředků školy. Škola má i svého psychologa (poloviční úvazek) a logopeda (celý úvazek). Všechny tyto služby jsou pro děti zařazené ve škole přínosem a z hlediska jejich dalšího rozvoje žádoucí, ale ve své podstatě se jedná o nadstandardní péči poskytovanou na úkor personálního zajištění

výchovně vzdělávací činnosti školy. Další nesrovnalost byla zjištěna ve vedení kroužku keramiky. Vede jej jedna z učitelek, která má ke svému učitelskému úvazku souběžný pracovní poměr (0,7 úvazku) jako vychovatelka. V organizaci výchovně vzdělávací činnosti mateřské školy není vzhledem ke stupni a typu postižení dětí vhodné střídání učitelů u dětí (4 dny v týdnu učitelka, jeden den ředitelka), narušuje se tak jejich rytmus, stereotyp a řád, který je pro jejich vývoj významný a žádoucí.

Škola má dvě dobře vybavené místnosti pro snoezelen (účelově vybavená místnost pro uplatňování stimulačně-terapeutické metody), který není cíleně využíván pro stimulaci těžce postižených žáků. Také umístění ve třídě mateřské školy a ve třídě pomocné školy neumožňuje ostatním vyučujícím odpovídající využívání této terapeutické místnosti. Rovněž využití keramické dílny pouze pro činnost zájmového kroužku, nikoli ve výuce je vzhledem k zapojení malého počtu dětí málo efektivní.

Povinná dokumentace školy je vedena v souladu s platnými právními předpisy. Ve vedení osobní dokumentace žáků byly zjištěny některé nedostatky převážně formálního charakteru. I přesto, že v zařízení pracuje psycholog od ledna 1997, jsou u některých žáků školy několik let stará psychologická vyšetření. Kvalitně a pečlivě jsou vedeny záznamy o speciálně pedagogické péči. Výroční zpráva školy je zpracována na velmi dobré úrovni, hodnotí práci školy a má vypovídací hodnotu.

Škola se velmi dobře prezentuje navenek pro laickou a odbornou veřejnost. Součástí této prezentace jsou výstavy žáků, články do regionálního i celostátního tisku, spolupráce s médií. Rodiče jsou informováni o dětech a jejich školní práci dobře. Každý týden dostává žák domů písemné hodnocení učitele. Z dotazníkového šetření ČŠI však vyplynulo, že se velká část rodičů domnívá, že o záměrech a cílech školy jsou málo informováni. Ve školním řádu mají rodiče vymezená pravidla pro styk s učitelem i vedením školy. Třídní schůzky jsou organizované třikrát ročně, společné aktivity s rodiči jsou omezeny na vánoční besídku a společné cvičení dětí mateřské školy s rodiči. To bylo nově zavedeno od začátku letošního roku. Také od září letošního roku je registrován Klub rodičů - ELPIS, jehož hlavním cílem je spolupráce se školou. Vznik a činnost klubu iniciovali rodiče. Vnitřní informační systém není ještě vzhledem ke krátké době existence školy v této podobě dostatečně propracován. Vedení nevyužívá pro práci školy krátkodobé plánování. Pro každé pracoviště je určen pracovník, který přenáší informace ostatním. Pedagogická rada se schází čtyřikrát do roka, provozní porady jsou svolávány pouze v případě nutnosti. Vzhledem k charakteru školy, prostorovým dispozicím (dvě pracoviště, školy, internát) a celotýdennímu provozu nezajišťuje tento systém dostatečný přenos informací.

I když je celý objekt střežen, nezajišťuje způsob uložení osobní dokumentace žáků dostatečně ochranu před zneužitím. Učitelé ji mají uloženou ve stolcích, které nejsou zamčeny, případně volně v šanonech. Škola nemá výchovného poradce, jeho funkci by měl zastávat školní psycholog. Jako drogový preventista je ustaven od září tohoto roku nový učitel. Plán drogové prevence měl v době inspekce v pracovní verzi.

Řízení je v oblasti organizace hodnoceno jako pouze vyhovující. Především nedostatky v personálním zabezpečení výchovně vzdělávací práce jsou závažné a v některých případech na úkor bezpečnosti žáků.

Vedení a motivování pracovníků

Autoritativní způsob řízení, kdy jsou rozhodovací pravomoce soustředěny do rukou úzkého vedení neumožňují využívat potenciál pedagogů. Ti dostávají jen málo příležitostí pro participaci a spolurozhodování v oblasti koncepční práce školy. V době inspekce pracovali

všichni pedagogové s dětmi ve třídách s osobním nasazením a zaujetím. Deklarovali zodpovědnost za svou třídu popř. skupinu, rozhovorům o celoškolských záležitostech a koncepčních záměrech i způsobech jejich naplňování se vyhýbali. Od roku 1997 se ve škole vystřídalo několik psychologů, tato skutečnost má negativní dopad na systematické vyhodnocování pokroků žáků v jejich celkovém rozvoji, na spolupráci pedagogů a psychologa ve prospěch dětí i jejich rodičů.

Ředitelka vytváří prostor pro další vzdělávání učitelů, v současné době si kvalifikaci rozšiřuje pět pedagogů a logopedka. Tabulka č.1 uvádí stav pedagogické a odborné způsobilosti pedagogů. Většina nekvalifikovaných vychovatelů má středoškolské vzdělání na rodinné škole nebo na škole sociálně právní, kde určité znalosti z oblasti pedagogiky (popř. speciální pedagogiky) získali. V letošním školním roce se vedení snaží zavést nový systém vzdělávání pedagogů uvnitř školy. Jeho podstatou by měla být práce s odbornými materiály, které mají pedagogové za úkol vyhledat. Knihovna školy je vzhledem k potřebám pedagogů a žáků dobře vybavena vhodnými tituly a je průběžně doplňovaná. Centrální knihovna je sice zřízena na odloučeném pracovišti, ale dobrou organizací a pečlivou evidencí umožňuje pedagogům její efektivní využívání. Pracovníky hodnotí ředitelka pravidelně podle předem známých kritérií uvedených ve vnitřním platovém předpisu. Hodnocení neprovádí písemně, ale pouze ústně. Pro sebehodnocení školy slouží především výroční zpráva školy o činnosti.

Tabulka č.1.

Pedagogická a odborná způsobilost				
	počet	úplná	pouze pedagogická	není
učitelé	20	18	1	1
vychovatelé	22	9	8	5
celkem	42	27	9	6

Vedení a motivování pracovníků je na průměrné úrovni.

Kontrolní mechanismy

Součástí ročního plánu je i plán kontrolní a hospitační činnosti. Specifikuje základní aspekty, na které bude vedení kontrolní činnost zaměřovat. Systém kontroly práce pedagogů i provozních pracovníků je dobře promyšlen a dává možnost přijímání okamžitých opatření. Obě vedoucí pracovnice vedou o kontrolách i hospitacích záznamy, projednávají s pracovníky jejich závěry. Chybí však spolupráce při analýze těchto závěrů mezi vedoucími pracovníky a tím se omezuje účinnost přijímaných opatření.

Kontrolní systém školy je na průměrné úrovni.

Hodnocení kvality řízení

Autoritativním způsobem řízení dává ředitelka jasná pravidla pro chod školy, nevyužívá však dostatečně potenciál ostatních pedagogů a rodičů pro rozvíjení koncepčních záměrů školy. Výrazným zaměřením na výkon mají sice pracovníci jasně vymezený prostor pro své působení, nejsou však systematicky povzbuzováni k převzetí zodpovědnosti za naplňování stanovených cílů z celoškolského hlediska. Závažné nedostatky jsou v oblasti personálního zabezpečení organizace výchovně vzdělávací činnosti školy. Vzhledem k této skutečnosti je řízení školy hodnoceno celkově jako pouze vyhovující.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

Keramický kroužek

Pod vedením jedné z učitelek školy probíhá třikrát týdně kroužek keramiky. Při plánování činnosti učitelka zohledňuje zájmy žáků a jejich individuální možnosti, vhodně volenými tématy rozvíjí jejich motoriku, představivost a procvičuje pracovní návyky. Vybavení keramické dílny (pracovní stoly s osvětlením, pec, dostatek kvalitní hlíny i úprava prostoru pro snadný úklid a uskladnění materiálu i výrobků) vytváří velmi dobré podmínky pro tuto činnost. Promyšlenou prací ve dvojicích, kterou učitelka volí, vytváří maximální časový prostor pro její individuální působení. Vhodně volené metody práce a přístupy k jednotlivým žákům se projevují v jejich ochotě spolupracovat a dokončit činnost. Výrobky dětí škola představila veřejnosti na samostatné výstavě v centru Brna pod názvem "Kouzla barev a hlíny". Vzhledem k velmi dobrým výsledným efektům práce s hlínou na rozvoj žáků by bylo vhodné více využívat dílnu pro činnosti i v průběhu dopolední výuky.

Celková úroveň činnosti keramického kroužku je velmi dobrá. Z hlediska výchovně vzdělávací činnosti školy je keramická dílna málo využívána.

Školní jídelna

Školní jídelna slouží nejen dětem speciální mateřské školy a pomocné školy s denním provozem, ale rovněž dětem umístěným v internátu. Proto připravuje dvě hlavní a tři doplňková jídla denně. Pracoviště školní jídelny je rozděleno do dvou provozů. V současné době se vaří průměrně 80 jídel, 43 dětských a 37 dospělých. Za provoz a chod školní jídelny odpovídá její vedoucí, která také sestavuje s hlavní kuchařkou a zdravotní sestrou jídelníček. Při jeho sestavování jsou dodržovány zásady správné výživy. V jídelničcích je dostatek čerstvého ovoce i zeleniny, dospělí si mohou místo hlavního jídla objednat zeleninový salát. Podle potřeb se vaří dětem dieta. Ceny porcí jsou vypočteny z kalkulace nákladů na potraviny, výše finančního normativu a ostatních věcných nákladů a mzdových prostředků. Zařízení a vybavení obou pracovišť odpovídá potřebám provozu s výhradou méně vyhovujících prostorových podmínek na odloučeném pracovišti. V průběhu inspekce bylo zřejmé, že kultuře stolování a získávání správných stravovacích návyků dětí je věnována náležitá pozornost nejen ze strany pedagogů, ale i ostatních zaměstnanců školy.

Úroveň činnosti školní jídelny je hodnocena jako velmi dobrá.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Povinná dokumentace školy podle § 38a, odst. (1) Zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol ve znění pozdějších předpisů
- Povinná dokumentace mateřské školy a školní družiny ve smyslu § 45 b, zákona ČNR . 76/1978 Sb., o školských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů a §9 odst. 1 vyhlášky . 87/1992 Sb. o školních družinách a školních klubech
- Rozhodnutí MŠMT o změně zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení č.j. 22 188/2000-21 ze dne 27.6.2000, Žádost o změnu zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení ze dne 23.8.2000
- Koncepte rozvoje speciální školy ELPIS do roku 2002, Rozvoj koncepte školy na šk.rok 2000/2001, Minimální preventivní program, roční plán činnosti internátu a školní družiny, Plán metodické pomoci pro začínající učitelku, Měsíční plány práce vychovatelů

- Organizační řád, seznamy žáků podle tříd, výchovných skupin, přehled pedagogů školy – rozdělení úvazků, seznam pracovníků školy, pracovní doba pracovníků školy, Organizační zabezpečení dne na pracovišti Koperníkova – budova 1, budova 2, přehledy činností a dalšího vzdělávání pedagogů
- Výroční zpráva o činnosti školy
- Individuální vzdělávací plány
- Dotazník řediteli školy, hospitační záznamy, záznamy z kontrolní činnosti, dotazníky rodičům
- Knihy nočních služeb, evidence výdeje léků
- Hospodářská a účetní evidence
- Minimální preventivní program

ZÁVĚR

Prostředí školy působí mimořádným estetickým dojmem, ale celkové podmínky pro výchovně vzdělávací činnosti jsou průměrné stejně jako kvalita výchovně vzdělávací činnosti.

Řízení školy je hodnoceno jako pouze vyhovující, vzhledem k závažným nedostatkům v organizaci, které mají negativní dopad na celkovou úroveň výchovy a vzdělávání.

Celkově je činnost školy hodnocena jako průměrná.

Pozitiva

- individuální plánování výuky
- estetické vnitřní prostředí školy
- účelně vybavená školní zahrada
- vysoké pracovní a osobní nasazení pedagogů školy při přímé práci s žáky
- získávání sponzorských darů

Negativa

- nedostatečné zajištění osobní dokumentace žáků
- nevyhovující personální zabezpečení výchovně vzdělávací činnosti školy
- v organizaci internátu není stanoven vedoucí vychovatel
- pro odpolední odpočinek dětí nejsou využívány ložnice internátu
- nedostatečné množství pomůcek pro činnosti s dětmi
- málo efektivní využívání keramické dílny

Využívání mzdových prostředků v souvislosti s nedostatečným personálním zabezpečením výchovně vzdělávacího procesu je málo efektivní. Ostatní finanční prostředky jsou čerpány v souladu s účelem jejich poskytnutí.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Věra Vojtová	... V. Vojtová v. r.
Členové týmu	Mgr. Ludmila Konopková	... L. Konopková v. r.
	Mgr. Libuše Parmová	... L. Parmová v. r.
	PaedDr. Hana Sedláčková	... H. Sedláčková v. r. ...

V Brně dne 6. listopadu 2000

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy:8. listopadu 2000.....

Razítko

Ředitelka školy	Podpis
PaedDr. Věra Havlíčková	.. Dr. V. Havlíčková v. r.

Předmětem inspekce bylo zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnoticí stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>
Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Školský úřad	2000-11-27	122 523/00 11135
Zřizovatel - ÚŠI	2000-11-27	122 524/00 11135

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
-	-	nejsou